

XAVIER
MOYA
EL PES DE LA
MEMÒRIA

Columna

XAVIER MOYA
EL PES DE LA
MEMÒRIA

COL·LECCIÓ CLÀSSICA
PRIMERA EDICIÓ: GENER DEL 2021
© XAVIER MOYA, 2021
© COLUMNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U.
AV. DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA
ISBN: 978-84-664-2662-6
DIPÒSIT LEGAL: B. 7.096-2020
FOTOCOMPOSICIÓ: GRUP62

www.columnaedicions.cat

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

El paper utilitzat per imprimir aquest llibre està qualificat com a ecològic i procedeix de boscos gestionats de manera sostenible.

El meu pare, l'Anton Mora, dret i amb les mans a les butxaques d'un càrdigan blau marí, contempla abstret el paisatge desdibuixat de l'altra banda de la sala de trànsit de l'aeroport de Dinard, al nord de França, on amb prou feines es distingeixen les siluetes grisoses dels avions a les pistes d'aterratge. La Lucía, germana del meu pare, i el seu marit, l'Arseni, asseguts davant de dues tasses de cafè, comparteixen una conversa entretallada per badalls. Els altaveus no anuncien vols. Les hostesses de terra no en saben res, de quan es reprendran. Un nen es distreu contemplant la publicitat paradisiàca d'una agència de viatges enmig del trànsit neguitós dels passatgers empresonats a la terminal. Els ulls se m'han quedat clavats en el rellotge que penja al darrere dels taulells de facturació. L'agulla més llarga avança de manera gairebé imperceptible, com si una força invisible posseís la capacitat d'alentir el pas del temps. El meu humor, ennuvolat com la boira que ens atrapa, em provoca una sensació de buit existencial.

Quan veig una nena que es queda mirant l'urna amb les cendres de l'oncle Tomàs, m'adono de la fugacitat del temps.

La boira havia provocat la suspensió del vol previst per a les 11.20 del dia de Nadal del 1999. Havíem viatjat fins a Combourg per al funeral del germà del meu pare, en Tomàs Mora, que justament un dia de Nadal de feia trenta-set anys va marxar de casa per no tornar-hi mai més. A quarts de nou tocats del vespre, nou hores després de l'hora prevista, tots quatre, amb les cendres d'en Tomàs Mora, tornàvem cap a Barcelona en un viatge amb regust de comiat.

Des de sempre m'ha intrigat la fugida d'en Tomàs Mora, el seu exili sense retorn i el secretisme imposat per la família per no haver de parlar de l'oncle. De la seva desaparició, se'n va parlar uns quants dies; al barri, el seu nom va córrer pels cafès i les botigues amb tota mena de rumors més aviat tèrbols. Que si era un eixelebrat que escapava de deutes del joc, que si era un faldiller que fugia d'algun banyut del carrer, que si era un aventurer que anava a fer les Amèriques... En fi, la imaginació popular és infinita. I quan la gent es va cansar de difondre tot de càbales absurdes, van tornar el misteri i el silenci.

No fou fins a l'estiu del 1999 quan em vaig assabentar que es trobava al poble bretó de Saint-Malo i vaig decidir esbrinar la història que s'amagava darrere de tot

plegat a partir d'un viatge estrany amb el meu pare, amb qui ens unia una relació tan estable com una barqueta enmig d'una tempesta. Me n'anava a trobar algú que havia vist per darrera vegada quan jo tenia sis anys, com podia haver-me'n anat als antípodes a veure créixer l'herba. No em vaig prendre la molèstia de qüestionar-me si la decisió d'emprendre aquell viatge desviaria el curs de les nostres vides. Ho faria i prou.

No feia gaire que m'acabava de deixar la Lara i el meu estat d'ànim no estava per buscar matisos a les coses. La por m'empenyia. La por. La por apareix quan tems perdre el que vols o el que estimes. Havia perdut la dona que estimava i no volia acceptar-ho; em volia convèncer que hi havia la possibilitat, ni que fos remota, que la situació fos reversible. No sé si era això el que em mantenia una por viva i l'angoixa dels dies interminables, les nits eternes, esperant una trucada que no es produïa. Una simple trucada: «I si ho tornem a intentar?». Bevia fins que el cap se m'enterbolia. Un clàssic: beure per oblidar. Una gran mentida. El resultat de beure molt és una borrarxera, no oblides el que vols oblidar; al contrari, ho recordes de manera més amarga. Et queda aquella estranya sensació que t'han desimantat la brúixola vital. I, tanmateix, alguna cosa m'impel·lia a fugir endavant per posar distància al dolor. Una altra gran mentida. Posar distància al dolor no l'elimina, només el canvia d'escenari.

La vigília del viatge a França, no se'm va acudir res millor que irrompre a altes hores de la matinada a casa del

meu editor, en Paco Carabel, a qui el viatge amb el meu pare li semblava un exercici total de masoquisme. No calia que m'ho digués, n'era conscient. Però el fet que una persona de la teva confiança t'ho refregui per la cara ho fa més palès. Defugir la racionalitat no era només el resultat de la meva pròpia estupidesa. No se m'escapava que aquella fugida cap endavant s'assemblava més a una renúncia que a una recerca de respostes. Era un deixar-se anar, com si la vida no fos més que un objecte que et cau de les mans, i esperar que actuï la llei de la gravetat.

Podríem dir que era el meu millor amic, a qui de tant en tant sorprenia amb alguna visita inesperada a l'hora més inoportuna i generalment acompanyada d'un consum poc recomanable d'alcohol. A diferència d'altres vegades, que em rebia amb una calidesa reconfortant, aquella nit vaig copsar una certa distància. No és que em tanqués la porta als nassos; es tractava d'una cosa més subtil que veia reflectida en una mirada estranya que no va ser fins dies més tard que vaig poder interpretar amb tota la seva cruesa. En Carabel estava al cas de la meva ruptura recent amb la Lara, si bé no em vaig presentar a aquelles hores a casa seva amb ànim de fer el numeret del ploramiques. Ho vaig fer perquè en aquells moments em sentia terriblement sol i em calia un refugi familiar després d'haver-me passat diverses nits en un hostel barat del Port Vell de Barcelona banyant la tristesa en alcohol.

El vespre abans del viatge em trobo tan sacsejat per dins que em sento la persona més vulnerable del món. Amb

tot, m'esforço per no mostrar la meva feblesa davant d'en Paco, ja que si alguna cosa odio és inspirar compassió. Com que sap de quin peu calço, m'ha calat tot just veure'm, i ja s'ensuma que no he anat a casa seva a animar la vetllada. És un home avesat a les meves cabòries, encara que haig de reconèixer que acostuma a tenir la deferència d'escoltar-me; no sempre atentament, però m'escolta, encara que el meu discurs no tingui ni solta ni volta.

Aquesta nit no ha fet cap excepció: ha estat pendent de mi, o ho ha fet veure, refermant el seu posat amb lleus gesticulacions o alçant la mirada com dient que està al cas de tot el que li dic.

—No sé per què cony he vingut —dic retòricament després de fer un glop llarg de bourbon i encendre una cigarreta—. No tinc ganes de parlar amb ningú.

—Bé, no cal que diguis res. No necessito conversa. Ens coneixem des de fa molt de temps. Beu i fuma. I quan te'n cansis, fots el camp, si és que encara t'aguantas dret, és clar. Si vols, pots quedar-te a dormir al sofà. No penso deixar que dormis al llit amb mi. No suportaria que a mitjanit comencassis a treure les tripes. Jo estic bé, cap problema.

—No puc quedar-me aquí esllanguint-me com un peix acabat de pescar —dic mentre em sobrevola el pensament que cap moviment meu, en qualsevol sentit, podria compensar l'absència de la Lara.

—Això d'anar de viatge amb el teu pare... Uf, no sé què dir-te. Ell i tu no us enteneu... I no se t'acut res més que anar-te'n de viatge amb ell, en una espècie de croada, com si estiguessis obligat a fer una mena de penitència. No t'entenc...

—Qui ho sap. Potser acabarem sent amics.

—Si abans no us mateu l'un a l'altre.

—No em donis idees —li responc amb el rostre amarat de suor.

En Carabel no és tan ingenu per pensar que el que més m'amoïna en aquests moments és el viatge a França amb el meu pare. Em coneix prou bé per saber que la separació m'ha deixat tocat. Quinze anys al costat de la persona que més has estimat és molt de temps per despatxar-ho en un tancar i obrir d'ulls com jo hauria volgut, però no podia fer-ho de cap manera. Els sentiments no estan escrits en una agenda de la qual vas passant pàgines i t'oblides de les que van quedant enre-re. He mentit a en Carabel i també a mi mateix. Sí que necessitava parlar amb algú.

—En vols un altre? —Li assenyalo el vas ample que reposa damunt la tauleta i dins del qual s'aigualeixen els glaçons—. No estaria bé que m'emborratxés tot sol i comencés a dir bajanades mentre tu et quedes aquí com un babau mirant com vomito sobre el teu sofà.

Em preguntava si allò que estava passant en realitat no era res més que una paròdia del que havia imaginat; com si el meu subconscient ja tingués preparat un protocol d'actuació per aplicar-lo després de la ruptura sentimental amb la Lara.

En Paco Carabel viu sol en un dúplex de l'Eixample de Barcelona. També és un home separat, però ja en fa un grapat d'anys. Ha tingut temps de sobres perquè li cicatritzin les ferides de l'ànima. Som amics des de molt abans que ell muntés l'editorial, un negoci que ha anat de menys a més gràcies al seu innegable

olfacte a l'hora de publicar. És un home ben plantat que aparenta menys edat dels quaranta-set anys que acaba de fer. Un erudit amb una intel·ligència poc comuna, embotit en roba de marca i que es nota que ve de casa bona.

—Sé com et sents, però no soc gaire bo consolant la gent —es despenja en Carabel mentre obre una finestra per deixar que corri una mica l'aire.

La nit és calorosa, encara que jo l'apercebo tan sufocant que, si hagués posseït el do d'empetitir-me, no hauria dubtat a llençar-me directament als glaçons que aigualien la meva beguda. L'edifici on viu dona a un dels carrers més centrals de la ciutat, així que sentim un soroll constant de vehicles que encara circulen a aquestes hores. Deuen ser quarts de tres de la matinada. Fa l'efecte com si algun veí tingués engegat el televisor per les veus que ens arriben i que es barregen amb música. Per la finestra es veuen les llums encara enceses d'alguns pisos dels edificis del davant. No puc evitar sentir-me frustrat pensant que aquelles llums potser il·luminen moments joiosos de les persones que hi viuen. La Lara se m'instal·la al cap. O, per ser més exactes, encara no ha desaparegut dels meus pensaments.

—Per què? —deixo anar, de sobte, amb una altra exclamació del tot retòrica—. Tot plegat és ben estrany. Sense discussions, sense crits, sense opció a retreure-li res... Ni a retreure'm res.

—Millor així, no?

—No ho sé. Voldria odiar-la i no puc. Me l'estimo... Crec que encara me l'estimo...

—Creus que te l'estimes o creus que la necessites?

—Fa una pausa, sense esperar una resposta meva—. Si la Lara hagués decidit seguir amb tu, no t'enganyis, es tractaria d'una mena de pacte per protegir els vostres fills, i això, tard o d'hora, no és més que un parany.

—Un pot estimar, però a canvi de sentir-se estimat...

—Hi ha gent a qui no li cal.

—Tothom vol sentir-se estimat... No fotis!

—En el fons, el que busquem és una seguretat que ens doni una certa estabilitat emocional.

La Lara acabava de deixar-me i, tanmateix, em semblava que no m'havia deixat del tot, com si el temps fos una línia amorfa on el passat i el present s'entrecreuessin. Potser això era el més dolorós. Quinze anys junts. Dos fills, en Manel i l'Eloi. De sobte, tot s'esfuma. No tinc esma de qüestionar-me els perquè —que n'hi ha, això segur— i, tanmateix, no tinc ganes d'identificar-los.

Això tampoc no serviria per apaivagar el dolor. Odiar-la. No m'ho diu el cor, me'n sento incapaç. No puc. L'odi no alleujaria la meva sensació de fracàs.

—No és un bon moment perquè pugui ajudar-te —fa amb una mirada estranya que no sé interpretar.

—Saps, Paco, soc el típic escriptor que beu molt i escriu poc.

—Sí, tens un talent una mica etílic. Escriure t'ajudarà...

—Ningú no em pot ajudar, Paco. Demà me'n vaig de viatge. No en tinc cap putes ganes, però foto el camp. Amb el meu pare. Serà divertit.

—Ara ho veus tot fotut perquè les coses no són com són sinó com les percebem. I tu ara ho veus tot negre. Primer, no et toca altre remei que passar el tràngol. D'aquí a un temps ho relativitzaràs tot molt més.

—Sí, amic Paco, soc conscient que anar a buscar l'oncle Tomàs és un pretext per fugir i que això no resol el problema... Potser només és el reflex de la meva impotència. Tens un ganivet ben afilat per tallar-me les venes?

—Un tret al cap és més ràpid... No diguis bajanades, Goyo.

—Potser no caldrà. Dos whiskys més i arribaré al coma etílic. Podria beure'm a mi mateix fins a morir, com deia Jack Kerouac, així em podries escriure un bon panegíric.

—Si no recuperes el control, l'únic que aconseguiràs serà perpetuar el problema. Així de clar... Sortir uns dies d'aquí t'anirà bé... Ho hauries de fer sol, però de totes maneres estic convençut que el fet d'allunyar-te t'anirà bé per pensar.

—Pensar. Pensar fa mal. No vull pensar.

—Tard o d'hora ho hauràs de fer. Primer patiràs com un condemnat, però a còpia d'enfrontar-te al que et fa mal, a poc a poc passarà d'estar present a convertir-se en passat.

—I acabaré per superar-ho... Sí, sí, ja m'ho conec. Què li dec per la visita, doctor?

—Marxar uns dies t'anirà bé... N'estic segur.

—El que m'aniria bé és que m'omplissis el got amb un Jim Beam.

—Serà millor que dormis una mica.

—Tens un osset de peluix?

M'estiro al sofà i una suor freda em baixa per la columna vertebral. He begut i m'he deixat anar. En Paco ha estat correcte, m'ha atès com el metge de la sala d'urgències d'un hospital. Massa correcte, no fa per ell. No m'encoratja veure'l tan net i polit, amb els cabells perfectament pentinats cap enrere, elegant fins i tot amb el que ell entén per roba d'estar per casa. No. Sense saber gaire bé el perquè, aquesta nit, fins i tot l'innegable encant d'en Paco Carabel respira un aire d'impostura. O és la resta del món que em sembla irreal? Em venen ganes de sortir i caminar pels carrers esperant veure-la. Esperant un senyal.

He fracassat estrepitosament en l'intent de no mostrar-me dèbil davant d'en Paco. Ha estat testimoni de la meva pitjor versió: dèbil i borratxo.

Ja tant se val.